

OBRAZLOŽENJE FINACIJSKOG PLANA

GRADSKO KAZALIŠTE ŽAR PTICA

I. UVODNI DIO

Gradsko kazalište Žar ptica obavlja djelatnost 9001- Izvođačka umjetnost, registrirano je kao kazalište za djecu te izvodi predstave i manifestacije u realizaciji javnih potreba u kulturi od interesa za svog osnivača i to:

- kazališnu djelatnost.

Gradsko kazalište Žar ptica kroz četrdesetak godina svog djelovanja steklo je status respektabilnog kazališta za djecu i mlade, te je postalo jedno od najpoznatijih i najposjećenijih dječjih kazališta u Hrvatskoj.

Kazalište želi što više utjecati na senzibiliziranje društvene zajednice na sveprisutne probleme u odrastanju djece, kao što je međuvršnjačko nasilje, razvod roditelja, problem prekomjerne težine kod djece... uvesti djecu u svijet bajki, pridobiti djecu najranije dobi da zavole kazalište, te nauče cijeniti kazališnu umjetnost, kao i književnost prema čijim predlošcima nastaju kazališne predstave.

II. OBRAZLOŽENJE PROGRAMA (AKTIVNOSTI/PROJEKATA)

Gradsko kazalište Žar ptica prema Ugovoru s Osnivačem ima obavezu realizacije tri premijerna naslova godišnje. Kao prvu premijeru u režiji Ivana Lea Leme radit ćemo avanturistički roman *Bornin vremeplov* koji s djecom komunicira o životnim temama koje se često izbjegavaju. Nastavljamo s Cervantesovim klasikom *Don Quijoteom* u režiji Ivana Planinića i za najmlađe krajem 2024. odlučili smo se za višestruko nagrađivani roman *Ja sam Akiko*, autora Stefana Tićmija (Mitić) u režiji Slađane Kilibarde. Akiko je i izvrstan predložak za predstavu koja će svojom poetikom pobuditi djecu i njihove roditelje na emociju, ljubav i empatiju koje nam sve više počinju nedostajati.

Između ostalog i na tom tragu kazalište već duže vrijeme angažiranim predstavama i projektima koji ih prate - nastoji afirmirati kazalište u zajednici, koje ne samo da zabavlja

djecu, već kroz predstave kao medij komunicira o brojnim temama i problemima u odrastanju. Nastavno na to, kazalište je pristupilo sveobuhvatnom procesu inkluzije djece s teškoćama u kazalište. Iz dosadašnjih dolazaka djece s teškoćama u razvoju, uvidjeli smo koliko im je kazalište značajno, koliko ih veseli, čak i onda kada do kraja ne mogu doživjeti sve što se dešava na sceni. U svojoj suštini sva su djeca s istim potrebama, usrećuju ih iste stvari – na nama je da im to osiguramo, bez razlike, onoliko koliko je u našoj moći.

Zbog toga smo se odlučili započeti proces inkluzije u kazalište, jer želimo da Žar ptica bude kazalište otvoreno za svako dijete. Želimo se prilagoditi različitostima svakog od njih i svima omogućiti da zajedno gledaju predstavu i da svatko - na svoj način, doživi čaroliju, ljepotu riječi, glazbe i pokreta – sve što kazalište nudi.

Program je financijski maksimalno racionaliziran kako bismo ga mogli realizirati sredstvima GU za Kulturu na razini 2024. godine. Na žalost, s obzirom na okolnosti, vlastitim prihodom smo sve manje u mogućnosti sufinancirati program, već ga koristimo za nabavku i održavanje opreme i sufinanciranje gostovanja.

NAZIV I OPIS PROGRAMA:

PREMIJERNI NASLOVI U 2024. GODINI

KREŠIMIR BUTKOVIĆ: BORNIN VREMEPLOV

Krešimir Butković rođen je 1973. godine u Zagrebu. Od 1991. objavljuje poeziju i prozu u književnim časopisima, a posebice su mu zapaženi radovi i kolumne objavljeni u Hrvatskom književnom listu. U samo mjesec i pol dana 2016. godine, na inicijativu nećaka, napisao je avanturistički roman Bornin vremeplov koji je u kratkom vremenu postao hit među mladima. Roman za djecu Bornin vremeplov priča je o desetogodišnjem dječaku Borni koji se nakon gubitka oca želi vratiti kroz vrijeme kako bi se oprostio s tatom i posljednji put razgovarao s njim. Na putovanje u prošlost Borna kreće s najboljom prijateljicom, no stvari krenu krivo i oni se neplanirano nađu u vremenu kada je Bornin otac bio desetogodišnjak. Svjesni da u prošlosti ne smiju ništa mijenjati jer bi time narušili budućnost, glavni junaci moraju pronaći način kako se vratiti u sadašnjost.

Nevjerojatno dojmljiv i slojevit roman Krešimira Butkovića emotivna je priča s elementima

fantastike. Kroz pomalo „žilvernovski” zaplet autor govori o suočavanju djeteta s gubitkom roditelja, prolaznosti i relativnosti vremena. Gradeći paralelno priču na više razina, autor stvara roman dojmljiv i djeci i odraslima. Najveća je vrijednost romana što autor ne pokušava ublažiti položaj glavnog junaka, nego trezveno i s mnogo emocija pristupa situaciji. Nas odrasle navodi da se upitamo što bi svatko od nas rekao svojem desetogodišnjem ocu ili majci. Roman je sjajna podloga za napeto i vizualno atraktivno scensko uprizorenje nabijeno emocijama i prilika da kazalište s djecom komunicira o životnim temama koje se često izbjegavaju.

Redatelj: Ivan Leo Lemo

PREMIJERA: veljača 2024.

MIGUEL DE SERVANTES: DON QUIJOTE

„Događa se da otac ima sina ružna... a ljubav kojom ga ljubi zasjenjuje mu oči te ne vidi sinovljevih mana, nego ih još smatra domišljatošću i vrlinama pa ih kazuje prijateljima kao neku bistrinu i milinu. Ali ja, koji se činim doduše ocem Don Quijoteovim, a uistinu sam mu očuh, neću da se povedem za običajem... predragi čitatelju... preklinjati tebe... da oprostiš ili s uma smetneš greške koje u mojega sina vidiš, jer ti mu nisi ni brat ni svat...”

Jedna od najvećih i najvažnijih knjiga cjelokupne svjetske književnosti već u svom proslavu, metaforom o ocu ili očuhu i njegovom ružnom sinu, otvara nam puno dublju interpretativnu perspektivu, nego što nam se to možda na prvi pogled čini.

Književno-teorijski poznat kao gotovo savršeni primjerak viteškog romana, koji ismijavajući samoga sebe ujedno predstavlja i primjerak za moderni roman, Don Quijote skriva u sebi još jednu ironijsku dihotomiju koju dijeli s kazalištem.

Dvojstvo metafore otac ili očuh, samo je prvi u nizu od sličnih postupaka, na kojima je izgrađena poetika ovog teksta. Dvojstvo naratora Miguela da Cervantesa Saavedre, s jedne, ili navodno pravog autora Cide Hamete Benengelija, čije zapise on, Cervantes, samo prenosi s druge strane; dvojstvo glavnog lika i njegovog glavnog parnjaka, Don Quijote i Sancha Panze; dvojstvo pogleda za koju je amblematska ona o vjetrenjačama ili gorostasima; pa i dvojstvo samog teksta koji se može istovremeno čitati i kao dječja književnost, ali i kao književnost za odrasle – sva ta dvojstva koja oblikuju njegovu dubinsku dinamiku predstavljaju i stožerno mjesto svake umjetnosti, a danas pogotovo kazališne.

Pristanak na to da nešto što vidimo na pozornici ujedno predstavlja i nešto drugo iako znamo da tome realno nije tako, ali nas to svejedno ne sputava u da realno proživimo, ono za što znamo da tako nije – to je pretpostavka svakog kazališta.

Upravo zato, ovaj tekst, koji nije samo tekst, nego je i tekst o tome zašto je bilo koji tekst uopće moguć, svoj kazališni izričaj najbolje može iznaći baveći se temeljnim pretpostavkama kazališnog medija.

Izvedbeni pandan Cervantesovim dihotomijama je dihotomija između tri zasebna lika, Don Quijotea, Sancha Panze i Rocinantea s jedne strane i glumačkog kora s druge strane.

Glumački kor u tom smislu postaje generator svega onoga na što u kazališnom činu pristajemo iako znamo da tome realno nije tako.

Pogled na glumački kor koji Sanchu Panzi izgleda kao da su to vjetrenjače, a Don Quijoteu kao da su to gorostasi, dobiva posebnu dimenziju kada znamo da se i dalje radi samo o glumcima na pozornici koji u jednom trenutku mogu predstavljati jedno, a drugom nešto sasvim drugo.

Cervantesov prolog s početka teksta, koji bismo mogli parafrazirati i kao frazu da se ne moramo lagati – dok čitamo knjigu ili gledamo predstavu - ujedno i stvara uvjete kazališne izvedbe - da jedino pristajući na laž (na pozornici) možemo govoriti o istini.

Ivan Planinić, redatelj

PREMIJERA: travanj 2024.

STEFAN TIĆMI: JA SAM AKIKO

Lirski roman o djevojčici koja ne voli granice „Ja sam Akiko“ Stefana Tićmija (Mitića) dobio je više nagrada, pohvala čitatelja i kritike, a završio je i je na listi od 200 najboljih knjiga za djecu i mlade. Insceniran je u kazalištima, preveden na više jezika, a uskoro se očekuje i cjelovečernji animirani film.

„Akiko je djevojčica s pjegicama koja ne razumije najbolje ovaj svijet i koju ovaj svijet još manje razumije. Ne zna brojeve, zato i nema godine. Ne voli granice, ali obožava riječi. I tatu. Jednom je uzela drvena slova koja joj je tata napravio sam, poredala ih i stala iza njih, doviknuvši tati: „Tata, vidi, ja bukvalno stojim iza svojih riječi!“. Tata je razumije. Tata joj od malena čita francusku poeziju, tata je uči da njeguje tu svoju posebnost. U školi je neshvaćena jer ima izokrenut pogled na svijet. Malo je usamljena i želi sresti nekoga poput sebe. Tako je i

upoznala dječaka Marcela.“ „Ljubav je kao klima u tatinu automobilu kada dođe zima: upali on grijanje, ali auto se zagrije tek ispred škole, kad izlazim iz njega, tek tada bude toplo. Ljubav je kao klima u tatinu automobilu – treba grijati, da, ali kada ti je to zaista potrebno. Ljubav je kao beskrajna potraga za toplinom.“ Akiko ima pjegice, voli svog oca, koža joj miriše na stari papir i često je usamljena. Drugima djeluje neobično, a život će joj se promijeniti kada upozna Baobaba i Marsela.

Priča je ovo za djecu u dječjim tijelima i za djecu u odraslim tijelima, a posebno je preporučljiva “velikim odraslima” u odraslim tijelima. Samim tim je „Ja sam Akiko“ je izvrstan predložak za dječju predstavu koja će svojom poetikom i etikom pobuditi i djecu i njihove roditelje na emociju, ljubav i empatiju koje nam sve više počinju nedostajati. Svijet postaje sve okrutnije mjesto za život, a kazalište je tu da nam vrati ljepotu i vjeru u bolje. Obojena „Akiko“ poetikom i svom bistrinom, neobičnošću i istinitošću kojom ova knjiga obiluje, kazališna predstava bi trebala ogrnuti i djecu i njihove roditelje kabanicom zajedništva i topline.

Slađana Kilibarda, redateljica

PREMIJERA: listopad 2024.

ZAKONSKA I DRUGA PODLOGA ZA PROVEDBU PROGRAMA:

Zakon o proračunu, Zakon o ustanovama, Zakon o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi, Statut Gradskog kazališta Žar ptica.

KRATKI OPIS AKTIVNOSTI/PROJEKTA:

Postavljanjem djela domaćih i stranih autora želimo djeci približiti domaću i stranu književnost te javnim pozivom promovirati suvremeno kazalište za djecu i mlade.

CILJEVI PROGRAMA:

Gradsko kazalište Žar ptica obavlja svoju djelatnost u skladu s programskim okvirom određenim od strane osnivača:

- prezentiranje dramskog stvaralaštva za djecu do 15 godina iz opusa klasika hrvatske i svjetske književnosti
- formiranje scene za mladež iz opusa klasika te suvremene hrvatske i svjetske književnosti
- adaptacija poznatih bajki u kontekstu našega vremena i naše stvarnosti.

Ovaj programski okvir određen je prije 25 godina i svakako ga treba proširiti i prilagoditi današnjem trenutku kazališta za djecu i mlade. Osnovni prigovor današnjem kazalištu za djecu je da previše služi kao servis školama i da, igrajući na sigurno, premalo djeluje odgojno i preventivno. Vođeni tom sasvim istinitom tvrdnjom, program GK Žar ptica želimo organizirati na principu više paralelnih smjernica:

- adaptacije poznatih klasika hrvatske i svjetske književnosti kao osnovni smjer programa (lektirni naslovi kao dio nastave Hrvatskog jezika i književnosti)
- suvremeno dramsko pismo za djecu (domaći autori i natječaji za najbolji dramski tekst)
- kazalište kao podrška drugim nastavnim predmetima (glazbeni odgoj, priroda i društvo, popularizacija znanosti)
- autorsko kazalište
- angažirano kazalište - teme namijenjene ciljanoj publici (problemi odrastanja i adolescencije, vršnjačko nasilje, ovisnosti, poremećaji prehrane i ponašanja itd.)

Uspješna realizacija premijernih naslova planiranih za 2024. godinu, korak su ka ostvarenju toga cilja koji se može u potpunosti ostvariti samo kroz dugotrajan proces postupne izmjene percepcije kazališta za djecu od strane dječje publike, roditelja, nastavnika i obrazovnog sustava.

Kazališta općenito imaju specifičnu ulogu u društvu, promoviraju kulturno i umjetničko stvaralaštvo te izgrađuju nacionalni identitet. Cilj je programa uspostaviti kontakt sa svakim pojedinačnim djetetom u gledalištu, razviti osjećaj pripadnosti, približiti im i naučiti ih cijeniti kazališnu umjetnost te tako odgojiti i buduću veliku kazališnu publiku.

Sveobuhvatna inkluzija djece s teškoćama u kazalište, osim izjednačavanja mogućnosti za praćenje predstave, pristupne infrastrukture i tematski inkluzivnih predstava - podrazumijeva i direktno sudjelovanje djece s teškoćama u predstavi. Put do sveobuhvatnog inkluzivnog kazališta je dug proces i mora se razvijati paralelno s promjenama u svim aspektima društva. Za uspješan proces inkluzije neophodna nam je kontinuirana suradnja s Gradskim uredom za kulturu i civilno društvo, jer inkluzija zauzima važno mjesto u Kulturnoj strategiji Grada Zagreba za period 2024. do 2030. Na kazalištu je da pomiče granice, a na nama koji „stvaramo kazalište” je da projektima pristupamo predano i s krajnje dobrim namjerama.

Na dječjem kazalištu je posebno velika odgovornost. Ako kod današnje djece uspijemo razviti osjećaj za prave vrijednosti – u budućnosti ćemo imati i takvo društvo.

POKAZATELJI UČINKA PROGRAMA:

Posebnu umjetničku vrijednost predstava ovog kazališta potvrđuje čak 119 nagrada koje je kazalište osvojilo sudjelujući na svim značajnim festivalima u Hrvatskoj i u inozemstvu. GK Žar ptica je i osmerostruki dobitnik Nagrade hrvatskog glumišta za najbolju predstavu za djecu i mlade.

U procesu inkluzije potporu su nam pružili Gradski ured za kulturu i civilno društvo, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, Kazalište za slijepo i slabovidne Novi život, Hrvatski savez slijepih i slabovidnih, Savez gluhih i nagluhih grada Zagreba, Udruga Down Zagreb te Centar za rehabilitaciju Silver.

POKAZATELJI REZULTATA PROGRAMA:

GK ŽAR PTICA osnovano prije 40 godina i jedno je od najproduktivnijih zagrebačkih kazališta za djecu predškolskog i školskog uzrasta, s tri premijerna naslova i preko 300 izvedbi godišnje.